

NÁŠ ODPÚŠŤAJÚCI BOH

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Neh 9,1–3; Dan 9,4–19; Neh 9,4–8; Kol 1,16.17; Neh 9,9–38; Rim 5,6–8

ZÁKLADNÝ TEXT

Kto tají svoje previnenia, nebude mať úspech, kto ich však vyzná a zanechá, dosiahne milosrdenstvo. (Prísľ 28,13)

Keď sa skončila slávnosť stánkov (hebr. *sukkót*), vodcovia národa znova zhromaždili celý národ. Po oslave sa vrátili k tomu, čo potrebovali dokončiť všetci spoločne – vyznať svoje hriechy a kajať sa z nich pred Bohom.

Predtým im síce vodcovia povedali, aby neplakali a nesmútili nad svojimi chybami, to však neznamená, že zármutok a vyznanie nie sú dôležité. Teraz, po skončení slávnosti, bol čas prežiť skutočné pokánie.

Sled predstavených sviatkov a slávností neznamená, že oslava a vyznanie sa musia uskutočniť vždy práve v tomto poradí. A neznamená to ani, že by sa mali odohrať presne v opačnom poradí. Aj keď sa nám môže javiť ako prirodzené dať na prvé miesto pokánie, po ktorom by nasledovala oslava, možno by na prvom mieste v našom živote malo predsa len byť vzdávanie úcty Bohu a radosť z poznania jeho charakteru. Ved' napokon, apoštol Pavol v Liste Rimanom píše, že práve „Božia доброта ťa vedie k pokániu“ (Rim 2,4). A teda Božia „dоброта“ by nás preto mala viesť nielen k oslave, ale mala by nám pripomínať, že potrebujeme Božie odpustenie, očistenie a znovustvorenie.

PÔST A VYZNANIE VINY

¹Na dvadsiaty štvrtý deň toho istého mesiaca sa Izraeliti zhromaždili. Oblečení do vrecoviny a posypaní zemou sa postili. ²Potomkovia Izraela sa oddelili od všetkých cudzincov, postavili sa a vyznávali svoje hriechy aj previnenia svojich otcov. ³Povstali na svojich miestach, keď štvrtinu dňa čítali v knihe zákona Hospodina, svojho Boha, a štvrtinu dňa sa vyznávali a klaňali Hospodinovi, svojmu Bohu. (Neh 9,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o texte Neh 9,1–3. Prečo sa podľa teba Izraeliti oddelili od cudzincov? Čo ťa na týchto veršoch oslovuje najviac?

Hoci Nehemiáš veľmi horlivo viedol ľudí k tomu, aby s Bohom prežívali radosť, teraz viedol zhromaždených k pôstu. Pokorovali sa pred Bohom, obliekli sa do vrecoviny a sypali si na hlavu prach. Keďže cudzinci nemali svoj podiel na hriechoch, ktorých sa dopustil židovský národ, Izraeliti sa od nich oddelili. Boli si totiž vedomí, že musia prosiť o odpustenie svojich vlastných hriechov. Priznali si hriechy, ktoré ich priviedli do vyhnanstva.

Spoločné modlitby a vyznania Izraelitov sú vyjadrením hlbokého pochopenia povahy hriechu. Židia sa mohli hnevať na svojich predkov za ich hriechy a viny, ktoré priviedli celý národ do poroby. Alebo sa mohli sťažovať na zlé rozhodnutia bývalých kráľov a nedostatok zbožnosti predchádzajúcich generácií. Ale namiesto toho, aby sa zožierali hnevom a pocitmi krivdy, obrátili sa pokorne k Bohu a kajali sa za svoje hriechy a hriechy svojich otcov.

Text Neh 9,3 hovorí, že ľudia štvrtinu dňa čítali z knihy zákona a štvrtinu dňa potom vyznávali svoje hriechy a klaňali sa Hospodinovi. V danom kontexte sa v tomto verši už tretíkrát hovorí o čítaní Tóry. Pri pokání založenom na poznaní pravdy, ktorá prichádza od Boha, má čítanie Tóry kľúčové miesto. Prostredníctvom čítania Písma k nám prichádza Boh a Svätý Duch sa nám môže prihovárať a môže nás učiť. Pravda Jeho slova formuje naše myslenie a chápanie, pozvubudzuje nás a pozdvihuje.

Izraeliti smútili aj preto, že po čase strávenom v prítomnosti svätého Boha si oveľa intenzívnejšie uvedomovali jeho krásu a dobrotu. Aj my môžeme žasnúť nad tým, že Stvoriteľ vesmíru sa rozhodol byť s nami napriek našej nehodnosti. Spoločenstvo s Bohom nám pomáha chápať, že bez Jeho pôsobenia v našich životoch sa ničím nelíšime od našich duchovných predchodcov vo viere. Len vďaka Bohu, ktorý v nás koná, sa môžeme meniť na jeho obraz a stávať sa takými, akými nás Boh chce mať.

APLIKÁCIA ■ Prečítaj si text Dan 9,4–19. V čom je táto modlitba aplikovateľná aj do tvojho života? Ako môže byť táto skutočnosť užitočná v tvojom živote a v živote cirkvi?

ZAČIATOK MODLITBY POKÁNIA

“Ty si jediný, Hospodin, ty si stvoril nebesia, nebesia nebies a všetky ich zástupy, zem a všetko, čo je na nej, moria i všetko, čo je v nich. Ty všetkému dávaš život a nebeské zástupy sa ti klaňajú. ⁷Ty, Hospodin, si Boh, ktorý si vyvolil Abraháma, vyviedol si ho z Ťuru Chaldejov a dal si mu meno Abrahám. ⁸Keď si zistil, že jeho srdce je ti verné, uzavrel si s ním zmluvu, že krajinu Kanaánčanov, Chetitov, Amorejčanov, Perizzejov, Jebúsejov a Girgášejev dáš jeho potomstvu. Dodržal si svoje slovo, lebo si spravodlivý. (Neh 9,6–8)

Odpoveďou ľudu na čítanie Tóry bola dlhá modlitba, ktorá opisovala Božiu dobrotu v protiklade s dejinami bezbožnosti Izraela. Môžeme si všimnúť, že táto reakcia sa podobá viac na kázeň než na modlitbu, keďže takmer každý verš je odkazom na nejaký biblický text. Možno ťa pri čítaní tejto modlitby naplní netrepezlivosť, keďže dlhé modlitby pokánia nie sú v našich podmienkach obvyklé. Po vyrieknutí zopár formálnych fráz pokánia sa rýchlo presúvame k iným oblastiam, ktoré považujeme za naliehavejšie.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o texte Neh 9,4–8. Na čo sa zameriavajú úvodné myšlienky tejto modlitby? Prečo podľa teba tvoria práve tieto myšlienky úvod celej modlitby pokánia?

V prvej časti modlitby ľudia chvália a oslavujú Hospodina a jeho meno. V hebrejskej kultúre meno nebolo len označením človeka, ale hovorilo o ňom, kým vlastne je. Oslava Božieho mena je dôležitá, lebo celému svetu ukazuje, že je to meno hodné úcty a chvály. Ide o mimoriadne meno, meno Stvoriteľa vesmíru. Modlitba sa začína uctievaním Boha ako Stvoriteľa a ako toho, ktorý dáva všetkému život (Neh 9,6; pozri aj Kol 1,16.17).

Ten, ktorý všetko stvoril, si vyvolil Abraháma, človeka, ktorý nebol výnimočný ničím iným, než že jeho srdce bolo „verné“ (Neh 9,8). Môže sa nám zdať, že Abrahámovi občas chýba viera, ale keď ho Boh vyzval, aby obetoval svojho syna, nezaváhal a nestratil odvahu (pozri 1Moj 22). Svojej vernosti sa nenaučil zo dňa na deň, ale počas dlhého chodenia s Hospodinom. V hebrejskom myslení „srdce“ predstavuje myseľ človeka. Inými slovami, Abrahám si rozvinul svoju vernosť v myslení a skutkoch a Boh v tom našiel zaľúbenie.

Prvá časť modlitby sa zameriava na Boha ako na (1) Stvoriteľa, (2) Darcu života a Toho, kto (3) dodržiava svoje slovo. Ľudia si najprv pripomenuli, aký Boh je: Hospodin je verný Boh, ktorý nás stvoril, udržiava nás pri živote a vždy plní svoje zaslúbenia. Ak si to uvedomujeme, dáva to nášmu životu zmysel, učí nás to dôverovať Bohu aj v tých najťažších a najzložitejších situáciách, keď by sa nám mohlo zdať, že sa vzdialil a na našich trápeniach mu nezáleží.

- **Čo pre teba znamená vedomie, že Boh je твоjím Stvoriteľom? Ako to ovplyvňuje tvoj vzťah k nemu, k ostatným ľuďom a k prírode okolo nás?**

APLIKÁCIA

POUČENIE Z MINULOSTI

¹⁶Avšak oni, naši otcovia, spyšneli, zatvrdili sa a nepočúvali tvoje príkazy, ¹⁷nechceli ťa poslúchať a nepamätali na tvoje predivné skutky, ktoré si konal s nimi. Zatvrdili si šije, vzali si do hlavy, že sa vrátia do svojho otroctva v Egypte. Ty si však Boh, ktorý odpúšťa, ktorý je milostivý a milosrdný, dlho zhovievajúci a bohatý v milosti, a tak si ich neopustil. (Neh 9,16.17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Neh 9,9–22. Aké skutky vykonané Bohom pre Izrael sú spomínané v uvedených veršoch? Prečo bolo ich spomenutie dôležité v procese vyznávania hriechov? Ktorá myšlienka ťa v tejto časti oslovila najviac?

Od oslavy Boha a jeho vernosti sa v tejto časti pozornosť sústreďuje na protiklad nevernosti Izraelitov počas ich skúsenosti v Egypte a na púšti. Pripomínajú sa tu najrôznejšie dary, ktoré Boh dal Izraelitom. Nanešťastie, odpoveďou „otcov“ na tieto dary boli pýcha, tvrdohlavosť a ľahostajnosť k Božím skutkom milosti. Uznanie ľudských zlyhaní a nedostatku ozajstnej oddanosti Bohu je dôležitým krokom na ceste pokánia. Aj keď sa v týchto veršoch hovorí o ľuďoch, ktorí žili dávno pred nami, nedá sa nijako poprieť, že aj my (každý bez výnimky) zlyhávame v rovnakých oblastiach. Sme namyslení a tvrdošíjni, prehliadame Božie konanie v našich životoch a spoliehame sa na šťastie a vlastné schopnosti. A keď veci nejdú tak, ako by sme si to predstavovali, viníme za to Boha, čo nás vedie k ďalšej zatrpknutosti a vzdorovitosti.

Tu však do obrazu vstupuje evanjelium, ktoré platilo pre Izraelitov a platí aj pre nás. Vyznanie našich hriechov nás nezachraňuje, to môže urobiť len obeť, ktorú Kristus priniesol na našu záchranu. Vyznanie spolu s pokáním je dôležité pre naše vlastné uvedomenie, že nevyhnutne potrebujeme Kristovo ospravedlnenie. „Keď prostredníctvom pokánia a viery prijímame Krista ako nášho Spasiteľa, Hospodin nám odpúšťa hriechy a zahladzuje trest, ktorý je určený pre priestupníkov zákona. Hriešnik potom stojí pred Bohom ako spravodlivý človek, ktorý našiel priazeň v nebesiach a prostredníctvom Ducha má spoločenstvo s Otcom a so Synom.“ (3SM 191)

A keďže Božia dobrota nás priviedla k vyznaniu hriechov a k pokániu, platí, že Božia moc nám pomôže ich aj zanechať.

Opísaná situácia by sa dala zhrnúť konštatovaním, že kým Izraeliti boli tvrdohlaví, Boh bol milujúci. Keď si Izraeliti uvedomili, čo všetko pre nich Hospodin urobil v minulosti, na základe jeho zaslúbení pochopili, čo všetko pre nich koná dnes a čo je pripravený vykonať v budúcnosti. Preto bolo pre ľudí také dôležité neustále si pripomínať, ako ich Boh viedol počas dejín. Do ťažkostí sa dostali vždy vtedy, keď na Božie skutky zabudli.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o čase, keď si prežíval úplnú istotu, že Boh koná v tvojom živote. Ako ti toto vedomie môže byť posilou a uistením v čase, keď prídu problémy? Ako sa môžeš naučiť dôverovať v Božiu dobrotu aj uprostred ťažkostí, keď sa cítiš sklúčený, na dne a vystrašený budúcnosťou?

ODMIETNUTIE ZÁKONA AJ PROROKOV

²⁴Synovia vošli, zabrali do vlastníctva krajinu a ty si pred nimi pokoril obyvateľov krajiny, Kanaánčanov, a vydal si im do rúk ich kráľov a národy krajiny, aby s nimi naložili, ako sa im páčilo. ²⁵Obsadili opevnené mestá a úrodnú pôdu, zabrali príbytky plné dobrých vecí, vykopané studne, vinice, olivové sady a množstvo ovocných stromov. Jedli, nasýtili sa, stučneli a užívali si vďaka tvojej veľkej добрote. ²⁶No spriečili sa, vzbúrili sa proti tebe, tvoj zákon zavrhlí a povraždili tvojich prorokov, ktorí ich nabádali, aby sa navrátili k tebe. Dopúšťali sa veľkého rúhania. (Neh 9,24–25)

Prečítaj si text Neh 9,23–31. Porovnaj opis Izraelitov v porovnaní s Božou „veľkou dobrotou“ (Neh 9,25)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Táto časť modlitby (ktorá skutočne vyznieva ako kázanie) sa zameriava na život v Kanaáne, keď Izraeliti obsadzovali krajinu, ktorú im Boh dal. Zdá sa, že brali ako úplnú samozrejmosť všetko, čo od Boha dostali – pôdu, mestá, vinohrady a polia. V texte zaznieva: „Jedli, nasýtili sa, stučneli a užívali si...“ (Neh 9,25) Výraz „stučniť“ sa v Písme nachádza len niekoľkokrát (pozri napríklad 5Moj 32,15 a Jer 5,28), ale vždy má negatívny význam.

Užívali si síce vďaka Božej „veľkej добрote“, no ich potešením nebol Boh, ale len to, čo od neho dostali. Je zrejmé, že mať „všetko“ nevedie automaticky k blízkemu vzťahu k Bohu. Možno si niekedy pomyslíme: „Keby som tak mal to alebo ono, bol by som šťastný.“ Ale nefunguje to tak. Izraeliti dostali od Boha obrovské dary, ale „radosť“ z nich priviedla ľudí k menšiemu zasväteniu sa Bohu. Veľmi často sa nám stáva, že sa zameriame na dary a zabudneme na Darcu. Takýto postoj môže mať zničujúce následky.

Samozrejme, neznamená to, že sa nemôžeme alebo nemáme tešiť z darov, ktoré nám Boh dáva. Hospodin túži, aby sme sa radovali z jeho darov. Táto radosť však nie je zárukou, že si k Bohu nájdeme blízky vzťah. Práve naopak, ak si nedáme pozor, Božie dary sa pre nás môžu stať predmetom pádu. V tejto časti Písma sa však dozvedáme, že vodcovia národa vyznávajú, že boli Bohu neverní. Keď sa totiž pozerajú na dejiny národa, veľmi jasne pomenúvajú prestúpenia, ktorých sa ako národ dopustili. Niektoré aspekty tejto situácie sa ukazujú ako naozaj dôležité: (1) Izraeliti zavrhlí Boží zákon a (2) prenasledovali prorokov. Teraz však rozpoznali, že Boží zákon a Boží proroci im pomáhali rásť – ako národu, tak aj jednotlivcom. V modlitbe je to zdôraznené, keď sa tam hovorí: „Napomínal si ich, aby sa vrátili k tvojmu zákonu, ale oni... neposlúchali tvoje prikázania..., ktorých dodržiavaním človek žije.“ (Neh 9,29; priamy citát z 3Moj 18,5) Zároveň vyznali, že prostredníctvom prorokov hovoril Boží Duch. Boh nám dal svoje prikázania, aby sme žili hojný život. Poslal svojich prorokov, aby formovali naše chápanie Božej pravdy. Každý z nás si musí čestne zodpovedať otázku, aký postoj máme k Božím darom.

- Keby si mal napísať modlitbu pokánia, čo všetko by si do nej zahrnul? Čo všetko by si mal potrebu vyznať?

APLIKÁCIA

ZÁVEREČNÝ CHVÁLOSPEV A UZAVRETIE DOHODY

³²Teraz však, Bože náš, veľký, mocný a hrozný Bože, ktorý zachovávaš zmluvu a priazeň, nepodceňuj všetky útrapy, ktoré zastihli nás, našich kráľov, naše kniežatá, našich kňazov, našich prorokov, našich otcov a všetok tvoj ľud od čias asýrskych kráľov až dodnes. ³³Ty si spravodlivý vo všetkom, čo nás zastihlo, lebo ty si konal verne, ale my sme si počínali bezbožne. ... ³⁶Hľa, my sme dnes otrokmi. V krajine, ktorú si dal našim otcom, aby požívali jej ovocie a jej dobré veci, hľa, v tej sme otrokmi. ³⁷Jej hojná úroda patrí kráľom, ktorých si ustanovil nad nami za naše hriechy. Tí podľa svojej ľubovôle panujú nad našimi telami aj nad našim dobytkom. Sme vo veľkom súžení. (Neh 9,32–37)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Neh 9,32–37. Na čo sa zameriava záver tejto modlitby pokánia?

Ako sme si už ukázali, táto modlitba je oslavou Boha za to, aký je – veľký, mocný, úžasný, milostivý, milosrdný – a dodržiavajúci zmluvu. Zdá sa, že Izraeliti boli vo svojom záverečnom vyznaní Božej dobroty naozaj úprimní.

Zároveň prišli s návrhom uzatvoriť dohodu vo forme zmluvy, ktorá je opísaná v 10. kapitole. O čo im išlo? Obrátili sa na Boha s prosbou: „nepodceňuj všetky útrapy, ktoré nás zastihli“ (Neh 9,32).

Spoločenstvo vyvoleného ľudu bolo podriadené cudzím kráľom, ktorým museli platiť rôzne odvody. Na malé spoločenstvo Izraelitov doliehal útlak zo všetkých strán a z tohto stavu už boli frustrovaní. Museli znášať jednu krutovládu za druhou a neustále dúfali v zlepšenie situácie.

Je zaujímavé, že samých seba nazývajú „otroci“ (Neh 9,36; „sluhovia“ – Roh). Najprv teda vyjadrili nevernosť svojho národa a napokon samých seba označia za otrokov. Sluhovia musia poslúchať tých, ktorí nad nimi stoja. Použitie tohto výrazu naznačuje uvedomenie, že potrebujú poslúchať Hospodina takým spôsobom, akým to ich predchodcovia nerobili. Je to vyjadrenie ich túžby byť verní Hospodinovi a jeho prikázaniam. A ako Boží sluhovia žiadajú, aby zasiahol v ich prospech.

Svoju situáciu charakterizujú slovami: „Sme vo veľkom súžení.“ (Neh 9,37) Tento stav je podobný stavu, v ktorom sa Hebreji nachádzali v Egypte (Neh 9,9). V modlitbe oslavujú Boha za to, že videl ich trápenie v Egypte a neprehliadol ho. Spoločenstvo teraz žiada Boha, aby konal v ich prospech, tak ako to robil aj v minulosti. Prosia ho o to aj napriek tomu, že – ako vyznávajú – nikto si takúto milosť nezaslúži. Ved' králi, kniežatá, kňazi, proroci ani otcovia neboli verní. Vo svojej situácii sa nespoliehajú ani sami na seba, ani na skutky svojich otcov. Dúfajú, že Hospodin zasiahne v ich prospech.

APLIKÁCIA

- Prečítaj si text Rim 5,6–8. Ako tieto verše zrkadlia to, o čo Izraeliti žiadali Boha? O čom píše apoštol Pavol? V čom ti môžu byť jeho slová povzbudením?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta ku Kristovi* si prečítaj kapitolu „Vyznanie“ (SC 37–41; CK 26–29).

Vo verši Neh 9,25 Izraeliti hovoria o tom, ako si ich predkovia „užívali“ vďaka obrovskej Božej добрote. Koreň tohto slovesa je rovnaký ako meno *Eden*, ktoré niesla rajska záhrada (1Moj 2,15). Keby také sloveso existovalo, možno by sme verš Neh 9,25 mohli preložiť ako „edenizovali si“ vďaka obrovskej Božej добрote.

Evanjelium hovorí o obnove. V tejto súvislosti je záhrada Eden jedným z najlepších symbolov obnovy. Boh pozdvihoval hebrejský národ. Privádzal ich na križovatky starovekého sveta, aby si uvedomili, že „Eden“ môže v určitom zmysle existovať aj na padlej zemi. Po vyhnanstve a návrate tu opäť existovala takáto možnosť: „Áno, Hospodin sa zľutúva nad Sionom, potešuje všetky jeho zrúcaniny. Jeho púšť zmení na Eden a jeho pustatinu na Hospodinovu záhradu...“ (Iz 51,3)

Izraeliti sa tešili z materiálnych požehnaní, ktoré im Hospodin zaslúbil a ktoré boli akosi pripomienkou hojnosti Edenu. Bolo to tak správne a Izraeliti sa z Božích požehnaní mali tešiť. Ved' Hospodin stvoril fyzický svet presne tak, aby sa z neho ľudia mohli tešiť. A tešili sa z neho aj Izraeliti. Ich hriech nespočíval v tom, že si príliš „edenizovali“ obrovskú Božiu dobrotu, ale v tom, že zabudli na Hospodina (Ezech 23,35), ktorého dobrotu si užívali. A tak sa požehnanie stalo cieľom samým osebe, namiesto toho, aby sa naplnil jeho skutočný zmysel – zjaviť Boha všetkým naokolo a riadiť sa jeho radami.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ježiš vo svojom podobenstve povedal: „Do trnia bolo zrno zasiate u toho, kto slovo počúva, ale denné starosti a omámenie bohatstvom udusia slovo, takže ostane bez úrody.“ (Mat 13,22) Ako rozumiete slovám „omámenie bohatstvom“? Ako to súvisí s modlitbou vyznania, ktorú sme študovali tento týždeň?
2. Všimnite si, že v modlitbe z Nehemiáša 9 sa takmer na úplnom začiatku hovorí o Bohu ako Stvoriteľovi a Darcovi života. Prečo bolo pre vieru Izraelitov (a prečo by malo byť aj pre našu vieru) poznanie Boha ako Stvoriteľa také dôležité?
3. Keď vyznávame svoje hriechy, automaticky hovoríme aj o dedičnom hriechu, ktorý ovplyvňuje naše konanie. Prečo nesmieme satanovi dovoliť, aby našu hriešnosť akýmkoľvek spôsobom použil proti nám a viedol nás tým k znechuteniu a napokon k tomu, že na svoju vieru úplne zanevrieme?